

Koitereen säännöstelyn kehittämisen seurantaryhmän kokous 1/2022

Muistio

Aika: 12.5.2022 klo 10.00–12.05

Paikka: Pamilon voimalaitoksen vierasmaja, osoite xxxx kutsu lähetetty 21.4.2022

Läsnä: Teemu Sarnola, Vattenfall Oy
Eila Piippo, Ilomantsin kunta
Tapio Tykkyläinen, Ilomantsin kunta
Jarno Saastamoinen, Ilomantsin kunta
Petteri Tahvanainen, Koitereen kalatalousalue
Arto Laatikainen, Koitajoen kalatalousalue
Paula Mononen, Pohjois-Karjalan ELY-keskus, puheenjohtaja
Saska Hovi, Pohjois-Karjalan ELY-keskus, sihteeri
Ari Mikkonen, Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Kari Lahtinen, Pohjois-Karjalan ELY-keskus

1. Kokouksen avaus, edellisen kokouksen muistio ja ajankohtainen vesitilanne

Puheenjohtaja Paula Mononen avasi kokouksen. Sovittiin, että Saska Hovi laatii muistion. Läsnäolijat esittäytyivät lyhyesti. Käytiin läpi ja hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja. Tämän kokouksen asialistalle lisättiin kohtaan 4 (muut asiat) Vattenfallin esitys rantojen suojauksista, ja asialista hyväksyttiin.

Teemu Sarnola kertoi ajankohtaisesta vesitilanteesta. Kokoushetkellä Koitereen pinta oli alhaalla johtuen myöhäisestä keväästä. Vattenfallin hakema väliaikainen juoksutuslupa mahdollistaa 215 m³/s juoksutuksen voimalaitoksen kautta. Tulovirtaama oli n. 50 % keskimääräistä suurempi, ja Lylykoskella virtaama oli runsasta. Lunta oli vielä jonkin verran, vesiarvo oli noin viikko kokoushetkestä 70 mm. Sarnolan mukaan poikkeusjuoksutukseen ei ollut tällä hetkellä tarvetta.

2. Suositusten toteutuminen vuonna 2021

Käytiin läpi säännöstelysuositusten toteutuminen vuonna 2021. Teemu Sarnola esitteli.

Suositus 1. Talven ja kevään vedenkorkeudet

Pyritään pitämään vedenpinta helmikuun alussa (6.2.) vähintään korkeustasolla, joka ei heikennä rantavyöhykkeen eliöstön nykyistä tilannetta.

Vedenkorkeus oli 6.2.2021 tasolla NN+142,97, joka on hieman ajankohdan keskimääräisen tason (NN+ 143,10) alapuolella.

Pyritään nostamaan kevään alimpia vedenkorkeuksia sellaisina keväinä, jolloin on ennustettu poikkeuksellisen pieni kevättulva, mikäli tästä ei aiheudu haittaa vesivoimatuotannolle.

Kevään vedenkorkeuden minitaso oli NN+ 142,33 m, joka oli keskimääräistä minimivedenkorkeutta (NN+ 142,06 m) reilusti korkeampi. Talven ja kevään suositukset toteutuivat hyvin.

Suositus 2. Alkukesän vedenkorkeudet

Kesäkuussa vedenkorkeus pyritään pitämään tasolla NN+143,60–143,75 m märkiä keväitä lukuun ottamatta ja saavuttamaan ylin vedenkorkeus jo kuun alkupäivinä (tavoite: suositus toteutuu 8 vuotena 10:stä).

Suositus toteutui (alkukesän ylin vedenkorkeuden taso NN+143,68 m saavutettiin 24.–29.5. ja 14.6.2021). Vedenkorkeus oli kesäkuussa tasolla NN+ 143,59–143,68 m.

Suositus 3. Loppukesän vedenkorkeudet

Lasketaan elokuussa vedenpinta tasolle NN +143,50–143,60 m, mikäli tästä ei aiheudu kohtuuttomia voimataloustappioita (tavoite: suositus toteutuu 8 vuotena 10:stä).

Koitereen vedenpinnan korkeus oli elokuussa tasolla NN+ 143,45–143,60 m.

Pyritään siihen, että vedenpinta laskisi kesän aikana alkukesän ylimmästä vedenkorkeudesta elokuun alimpaan vedenkorkeuteen vähintään 20 cm (tavoite: suositus toteutuu 7 vuotena 10:stä).

Alkukesän ylimmän ja elokuun alimman erotus oli 23 cm. Vedenkorkeus pysyi elokuussa lähes suositellulla tasolla suurimman osan kuukaudesta.

Vedenpinta ei poikkeuksellisia tilanteita (esim. koneistoremontit, poikkeukselliset vesiolosuhteet) lukuun ottamatta saa ylittää tasoa NN +143,80 m kuin lyhytaikaisesti (alle viikko).

Vedenkorkeus ei ylittänyt tasoa NN+ 143,80 m.

Suositus 4. Loka-joulukuun vedenkorkeudet

Syksyn ja loppuvuoden ylimmät vedenkorkeudet pidetään tason NN +143,85 m alapuolella, mikäli tästä ei aiheudu huomattavaa haittaa vesivoimatuotannolle. (tavoite: vedenpinta saa ylittää tason NN +143,85 m 1–2 vuotena 10:stä, lyhytaikaisia (alle viikko) ylityksiä ei oteta huomioon).

Koitereen vedenkorkeus ei ylittänyt loppuvuodesta 2021 tasoa NN+ 143,85 m.

3. Vesiin liittyvät yhteistyömahdollisuudet

Keskusteltiin vesiin liittyvistä yhteistyömahdollisuuksista, kuinka niitä voitaisiin lisätä? Voisiko Koitereen säännöstelyn kehittämisen seurantatyötä integroida paremmin muuhun vesistöihin liittyvään toimintaan, esim. matkailuun ja muihin elinkeinoihin sekä vesien tilan parantamiseen? Millainen rooli on kunnalla, Koitajoki-Koitere-foorumilla ja alueen hankkeilla? Koitajoki-Koitere-

foorumilla toivotaan, että säännöstelyn seurantaryhmä ja foorumi pidetään jatkossakin erillisinä ryhminä.

Biosfäärialue ja LIFE IP-hankkeessa soiden ennallistaminen Piitsonsuolla Tornatorin mailla nousi puheenaiheeksi. Keskustelua käytiin myös vireillä olevasta Osuuskunta Lumimuutoksen laaja-alaisesta Koitereen hankkeesta. Suurimmat ongelmat lohikaloille ovat hapan vesi ja elohopea. Kalojen kohonnut elohopeapitoisuus rajoittaa mm. ammattikalastusta. Kalastukseen liittyen keskusteltiin jopa mahdollisuudesta asettaa hauelle ja kuhalle ylämitta (isoimmat kutukalat jäisivät järveen). Matkailutoimintaa ei Koitereen alueella juuri ole, kalastusmatkailun potentiaalia ja kehittämismahdollisuuksia pohdittiin. Haasteina nähtiin mm. palveluverkoston puutteellisuus.

Koitereella liikkuminen on koettu haasteelliseksi kivien takia, joskin tilanne on parantunut väyläviitoituksen myötä. Ongelmaksi on koettu myös Koitereen rantojen ja saarien roskaaminen lisääntyneen virkistyskäytön myötä. Vaikka jäteastioita on saatavilla, niiden tyhjennys on ollut puutteellista. Etenkin Hiienlahti on osoittautunut ongelmalliseksi kohteeksi. Kyläyhdistykset ovat hoitaneet puhtaanapitoa talkoilla.

4. Muut mahdolliset asiat

Säännöstelyyn on oltu tyytyväisiä, rantojen syöpymät pyritty korjaamaan mahdollisimman tehokkaasti. Vattenfallin ja sidosryhmien välisen yhteistyön merkitystä korostettiin. Rantojen suojauksesta tulisi jatkossa tehdä ennakoivat selvitykset ja vain tarpeellisimmat suojaukset tulisi toteuttaa. Selvitykset tulisi toimittaa Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle hyvissä ajoin. Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen vesilain valvoja Kari Lahtisen näkemyksen mukaan jotkin suojaukset saattavat vaatia vesilain mukaisen luvan.

Jäättilanne Koitereella ollut keväästä huono, kohvaa on ollut runsaasti.

Sovittiin kokouksen jälkeisestä vierailusta Pamilon voimalaitoksella.

5. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.05.